

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ*

Νάντια - Υβέτ Ευαγγελάτου

Δικηγόρος Αθηνών

A. Ιστορικό - αναγκαιότητα εκπόνησης ειδικού κανονιστικού πλαισίου - στόχοι ρυθμίσεων

Αα. Το φαινόμενο των «εισπρακτικών» εταιριών, εμφανίστηκε στον ευρωπαϊκό χώρο, ήδη, μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, και αναπτύχθηκε στη χώρα μας την τελευταία, κυρίως, δεκαετία. Κατά το πρώτο στάδιο εμφάνισής τους οι εταιρίες αυτές λειτουργούσαν ως απλά γραφεία οικογενειακού χαρακτήρα, τα οποία απασχολούσαν συνεργάτες με συγγενική σχέση που είχαν τις ιδιότητες του δικηγόρου, του οικονομολόγου ή του δικαστικού επιμελητή. Κύριος μοχλός που ώθησε στην εμφάνιση των εν λόγω εταιριών, υπήρξε, κατά κύριο λόγο, η ταχεία ανάπτυξη της αγοράς και η διεύρυνση του κύκλου οικονομικών δραστηριοτήτων των καταναλωτών, όπως για παράδειγμα η ανάληψη δανείων ή άλλων μορφών οφειλών, η οποία υπαγόρευσε την ύπαρξη μίας πιο «οργανωμένης» άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας με αντικείμενο την κάλυψη των αυξημένων εισπρακτικών αναγκών της αγοράς.

Πλην όμως, οι εταιρίες αυτές επέκτειναν βαθμιαία τις δραστηριότητές τους υιοθετώντας μεθόδους αμφισβητούμενης νομιμότητας ως προς την άσκηση της δράσης τους και γι' αυτό το λόγο, τουλάχιστον, στη Γερμανία εκπονήθηκε ένα βασικό πλαίσιο κανόνων δικαίου με σκοπό τη ρύθμιση της λειτουργίας τους. Το θεσμικό αυτό πλαίσιο, το οποίο έσπευσε να αντιμετωπίσει πρωτογενώς το ζήτημα της νομιμότητας ύπαρξης και δράσης των υπό ρύθμιση εταιριών θέτει αυστηρές προϋποθέσεις, οι οποίες αφορούν, τόσο στους όρους αδειοδότησης των εταιριών αυτών, όσο και στον έλεγχο της αξιοπιστίας και της επιστημονικής γνώσης των προσώπων που συμμετέχουν σε αυτές.

Αβ. Στη χώρα μας η έλλειψη ειδικού σχετικού νομοθετικού πλαισίου, αποτέλεσε το γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη και υιοθέτηση καταχρηστικών και αθέμιτων πρακτικών εκ μέρους των τελευταίων, οι οποίες αναπτύχθηκαν σε βάρος της προσωπικής ελευθερίας, της προσωπικότητας και της ιδιωτικής ζωής του πολίτη.

Σύμφωνα με έρευνα που διενήργησε κατά το πρόσφατο παρελθόν ο Συνήγορος του Καταναλωτή, ύστερα από πλειάδα αναφορών - παραπόνων καταναλωτών που υποδέχθηκε, προέκυψε ότι οι «εισπρακτικές» εταιρίες, έχοντας ως κίνητρο την αποκομιδή υψηλού οικονομικού οφέλους, προβαίνουν στην «εισπρακτική» τους δρα-

* Πηγές: Σχέδιο νόμου «εταιρείες ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις» και Αιτιολογική έκθεση του σχεδίου νόμου.

στηριότητα, επ' ονόματι και για λογαριασμό μεγάλων προμηθευτών, δυνάμει συμβάσεων έργου που έχουν συνάψει μαζί τους, έναντι αντιτίμου ίσου με κάποιο ποσοστό επί του εισπραττόμενου ποσού. Στους προμηθευτές συγκαταλέγονται κυρίως τράπεζες, μεγάλα εμπορικά καταστήματα, εναλλακτικοί πάροχοι τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, εταιρίες κοινής ωφελείας και λοιποί, οι οποίοι αποτελούν τους βασικούς «τροφοδότες» ύλης των υπό ρύθμιση εταιριών.

Το μοντέλο εργασιακής σχέσης που συνδέει τους προμηθευτές με τις εταιρίες εισπραξής, όπως ήδη αναφέρθηκε γεννά πολλά ζητήματα νομιμότητας σε σχέση με το ποιος νομιμοποιείται να ασκεί τις επίμαχες εισπρακτικές ενέργειες εναντίον των οφειλετών και το βαθμό παραβίασης των αρχών της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών που παρατηρείται μέσω των τακτικών όχλησης και άσκησης ψυχολογικής βίας που μετέρχονται οι εν λόγω εταιρίες σε βάρος των οφειλετών χρησιμοποιώντας συχνά ανεκπαίδευτο υπαλληλικό προσωπικό.

Όπως διαπιστώθηκε κατά τα τελευταία έτη, οι εταιρίες αυτές, χρησιμοποιούν, κατά την άσκηση της δραστηριότητάς τους, μεθόδους εισπραξής, οι οποίες συχνά υπερβαίνουν τα όρια της νομιμότητας, προβαίνοντας σε ενέργειες που συχνά στοιχειοθετούν παράβαση των αρχών της ευπρέπειας και του σεβασμού στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και της οικονομικής ελευθερίας του πολίτη.

Στις πρακτικές αυτές συμπεριλαμβάνονται η άσκηση διαρκούς ψυχολογικής πίεσης, όχι μόνο κατά του οφειλέτη ατομικά, αλλά, και κατά των οικείων του, η παρενόχληση του τελευταίου, τόσο στον κοινωνικό όσο και στον επαγγελματικό του χώρο, ώστε η δημοσιοποίηση της οφειλής του να λειτουργήσει ως μοχλός πίεσης και χειραγώγησης της συμπεριφοράς του, καθώς και λοιπές συμπεριφορές, όπως εκβίαση, απειλή κατά της ζωής ή περιουσίας, οι οποίες, πολλές φορές, φέρουν το χαρακτήρα αξιόποινων πράξεων. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις καταγγέλθηκε από πολίτες μέχρι και η εκτόξευση απειλών από υπαλλήλους εταιριών, όπως είναι η έκδοση δυσμενών στοιχείων στην «ΤΕΙΡΑΙΣΙΑΣ Α.Ε.», με μελλοντικό αποκλεισμό των οφειλετών από πρόσβαση σε δανειακές υπηρεσίες, προκειμένου να ολοκληρώσουν το έργο που τους είχε ανατεθεί από τους εντολείς τους.

Περαιτέρω, διαπιστώθηκε το γεγονός ότι υπάλληλοι των επίμαχων εταιριών ασκούν παραπλανητικές πρακτικές ως προς την εμφάνιση των ιδιοτήτων τους, «υποδυόμενοι» τους τραπεζικούς υπαλλήλους ή τους συνεργάτες δικηγορικών γραφείων, προκειμένου να επιτύχουν την εισπραξη οφειλόμενων χρηματικών ποσών, προβαίνοντας ακόμα και στη διενέργεια πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης. Οι ενέργειες αυτές, δεδομένου ότι ανάγονται σε νομοθετημένη δραστηριότητα, την οποία η Πολιτεία επιφυλάσσει ως αποκλειστική αρμοδιότητα των δικηγόρων και των δικαστικών επιμελητών, συνιστούν αντιποίηση επαγγέλματος κατά την έννοια του άρθρου 175 του Ποινικού Κώδικα, και συνεπώς, συνιστούν παράνομες πράξεις.

Επιπλέον, παρατηρήθηκε το συνεχές φαινόμενο της όχλησης πολιτών - οφειλε-

τών από τις εν λόγω εταιρίες με σκοπό την είσπραξη οφειλών που εκπηγάζουν από καταχρηστικούς γενικούς όρους συναλλαγών και αφορούν σε παράνομες, ως εκ τούτου, χρεώσεις.

Άλλη παράμετρος της ζοφερής αυτής πραγματικότητας αποτελεί το γεγονός ότι οι εταιρίες αυτές γίνονται λήπτες προσωπικών δεδομένων των οφειλετών χωρίς να νομιμοποιούνται προς τούτο, με τον ενδεχόμενο κίνδυνο τα στοιχεία αυτά, που συχνά αποδεικνύονται κρίσιμα για την κοινωνικοοικονομική ζωή των οφειλετών, να διοχετευθούν σε πρόσωπα αμφισβητούμενης αξιοπιστίας και να καταστήσουν τους οφειλέτες τυχόν αντικείμενα εκμετάλλευσης.

Υπό το πρίσμα αυτό εγείρονται πολλά ερωτηματικά για τη νομιμότητα της δράσης των «εισπρακτικών» εταιριών ως προς τη λήψη, χρήση και επεξεργασία στοιχείων που αποτελούν προσωπικά δεδομένα των οφειλετών.

Το ζήτημα έλαβε το τελευταίο διάστημα τεράστιες διαστάσεις στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς τα παράπονα των πολιτών αποτέλεσαν ισχυρή κοινωνική πίεση για τη λήψη μέτρων και την κάλυψη του θεσμικού κενού που υφίσταται μέχρι σήμερα, προκειμένου να αντιμετωπισθεί το οξύτατο αυτό κοινωνικό πρόβλημα. Η επείγουσα ρύθμιση του θέματος με σχετική παρέμβαση της Πολιτείας μέσω των νομοθετικών οργάνων της, ώστε να καλυφθεί το έλλειμμα δικαίου που αποτελεί το γενεσιουργό αίτιο της αμφισβητούμενης και παράνομης ενίοτε δράσης των «εισπρακτικών» εταιριών, κατέστη επιτακτική κοινωνική ανάγκη.

Αγ. Στα πλαίσια αυτά ο σκοπός του σχεδίου νόμου είναι η θέσπιση ειδικού κανονιστικού πλαισίου, το οποίο να θέτει διαφανείς όρους δράσης και λειτουργίας των φερόμενων «εισπρακτικών» εταιριών, με στόχο, αφενός, την ευχερέστερη εποπτεία της αγοράς, αφετέρου, την εξάλειψη παράνομων φαινομένων. Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό αντανακλούν την εφαρμογή μίας πολιτικής ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα με αυξημένη κοινωνική ευαισθησία απέναντι σε φαινόμενα έκνομης συμπεριφοράς που ανάγονται σε δράσεις κατάχρησης της άσκησης του δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας των προμηθευτών - δανειστών σε βάρος των πολιτών.

Η θέσπιση κανόνων δικαίου που θα διέπει τη δράση των προκειμένων εταιριών συνιστά ρύθμιση, η οποία τελεί σε αρμονία και με την πρακτική που ακολουθείται σήμερα στην σύγχρονη συναλλακτική πραγματικότητα και η οποία υπαγορεύει, για λόγους βέλτιστης διαχείρισης του διοικητικού κόστους που επιβαρύνει τους προμηθευτές, την ανάθεση επιδίωξης είσπραξης της οφειλής σε τρίτα πρόσωπα - εξωτερικούς συνεργάτες (outsourcing).

Με τις διατάξεις του παρόντος νομοσχεδίου οριοθετείται το πεδίο δράσης των εν λόγω εταιριών, οι οποίες οφείλουν, κατά την άσκηση της συναλλακτικής τους δραστηριότητας, να επιδεικνύουν απόλυτο σεβασμό στις προϋποθέσεις που θέτει ένα ευνομούμενο κράτος, και το οποίο απαιτεί, άνευ ετέρου, το σεβασμό στα δι-

καιώματα του πολίτη, όπως αυτά κατοχυρώνονται, τόσο σε υπέρτερους κανόνες δικαίου, όπως στο Σύνταγμα, όσο και σε άλλα, παραλλήλως ισχύοντα, θεσμικά κείμενα. Σκοπός του νομοθέτη εδώ υπήρξε, αφενός, η αποσαφήνιση, κατά το δυνατόν, των ορίων της άσκησης του δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας, αφετέρου, η παροχή προστασίας σε όλο το φάσμα των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίοι αποτελούν τους βασικούς άξονες σε μία τεράστια αλυσίδα συναλλαγών, με αντικείμενο κυρίως συμβάσεις πίστωσης για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών. Οι τελευταίες συνιστούν ένα τεράστιο μέγεθος των συναλλαγών που λαμβάνουν χώρα καθημερινά και επιφέρουν με τη σειρά τους πολύ σημαντικές οικονομικές συνέπειες, τόσο σε βάρος του πολίτη, όσο και στο σύνολο της αγοράς.

Στις διαλαμβανόμενες ρυθμίσεις του νομοσχεδίου και για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού προσδιορίζονται εννοιολογικά οι έννοιες των οφειλετών, των δανειστών και των εταιριών ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις, καθώς, επίσης, και η έννοια της ληξιπρόθεσμης οφειλής και της ενημέρωσης των οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις.

Οι ανωτέρω ορισμοί καλύπτουν όλο τον κύκλο των εμπλεκομένων μερών που συμμετέχουν σε μία συναλλαγή και η οποία έχει ως αντικείμενο την χορήγηση πίστωσης για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών. Ο ορισμός των δανειστών καλύπτει όλους εκείνους τους προμηθευτές που παρέχουν πίστωση, όπως πιστωτικά ιδρύματα, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες παροχής υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών, εταιρίες κοινής ωφέλειας κλπ., όπως αυτοί απαντώνται στη σύγχρονη συναλλακτική δραστηριότητα που απηχεί την ελεύθερη αγορά. Επίσης, στον ορισμό του οφειλέτη συμπεριλαμβάνεται και ο εγγυητής, όπως αυτός καθορίζεται κατά περιεχόμενο στις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και στην ειδικότερη νομοθεσία για την προστασία του καταναλωτή. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο νομοθέτης επιδιώκει να επεκτείνει το θεσμικό πλέγμα παροχής έννομης προστασίας και στα πρόσωπα εκείνα που εμπλέκονται δευτερογενώς σε μία σύμβαση πίστωσης με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά.

Με τις επίμαχες διατάξεις θεσμοθετούνται οι αρχές που διέπουν την ενημέρωση των οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις τους από τις υπό ρύθμιση Εταιρίες και οριοθετούν το πεδίο δράσης των τελευταίων, το οποίο καταλαμβάνει το στάδιο καθυστέρησης στο οποίο έχει περιέλθει μία οφειλή, έχοντας καταστεί αυτή ληξιπρόθεσμη, και εκτείνεται μέχρι το στάδιο έναρξης δικαστικών ενεργειών, συμπεριλαμβανομένης και της διαπραγμάτευσης για πιθανούς τρόπους αποπληρωμής των ποσών αυτών. Ειδικότερα, η διαμεσολάβηση των Εταιριών αφορά πλέον, αποκλειστικά και μόνο, στην ενημέρωση ενώ *απαγορεύεται ρητά η είσπραξη καθώς και η υποανάθεση της είσπραξης σε τρίτους.*

Όπως προελέχθη, σκοπός του νομοθέτη υπήρξε η οριοθέτηση της δράσης των προκείμενων εταιριών με στοχευμένες νομοθετικές παρεμβάσεις για την εξάλειψη

του φαινομένου άσκησης εκ μέρους τους καταχρηστικών πρακτικών, αντικείμενων στην καλή πίστη και στα χρηστά συναλλακτικά ήθη, καθώς και τη βελτίωση της καθημερινότητας των πολιτών.

Στο πλαίσιο αυτό εισάγονται απαγορευτικές ρυθμίσεις που αφορούν σε μία σειρά αθέμιτων ή παραπλανητικών πρακτικών που καθιερώνονται ως «μαύρη λίστα» και από τις οποίες οι υπό ρύθμιση εταιρίες καλούνται να απέχουν, εγκαταλείποντας στο μέλλον συμπεριφορές που παραβιάζουν την αξιοπρέπεια την προσωπικότητα και την ιδιωτικότητα του πολίτη, προσβάλλουν τα χρηστά ήθη και δεν συνάδουν με το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι τίθεται όριο τηλεφωνικών οχλήσεων, απαγορεύονται οι επισκέψεις στο χώρο οικίας ή εργασίας των οφειλετών, απαγορεύεται η παραπλανητική πληροφόρηση, η άσκηση σωματικής και ψυχολογικής βίας σε βάρος των τελευταίων, καθώς και οι επισκέψεις σε χώρους αυστηρά προσωπικούς, όπως νοσοκομεία, προς αποφυγή άσκησης καταχρηστικών συμπεριφορών ή επίδειξη αξιόποινης συμπεριφοράς που προσβάλλουν την ατομικότητα του πολίτη.

Επιπλέον, γίνεται σαφές ότι οι Εταιρίες ενημέρωσης δεν έχουν την αρμοδιότητα να ενημερώνουν του οφειλέτες για ληξιπρόθεσμες οφειλές που έχουν ήδη υποβληθεί σε διακανονισμό ο οποίος τηρείται, ή έχει παρέλθει ο χρόνος παραγραφής τους, ή προκύπτουν βάσει γενικών όρων συναλλαγών που έχουν κριθεί καταχρηστικοί δυνάμει αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων και σύμφωνα και με τα όσα ορίζει η σχετική Υπουργική Απόφαση Ζ1-798/2008 (ΦΕΚ 1353 Β'), και των υπουργικών αποφάσεων που πρόκειται να εκδοθούν στο μέλλον με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 10 παρ. 21 του ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α'), όπως αυτός ισχύει. Με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται και η προστασία των οφειλετών από πιθανές μελλοντικές συμβάσεις οι οποίες θα περιλαμβάνουν τέτοιους γενικούς όρους συναλλαγών. Η ρύθμιση αυτή αποτελεί σημείο αιχμής, κατά το μέτρο που προσδίδει αυξημένη δύναμη και ισχύ στο επίπεδο προστασίας του πολίτη που προτείνει το παρόν σχέδιο νόμου, δεδομένου ότι αφορά σε γενικούς όρους συναλλαγών, που απαντώνται σε απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων που παρουσιάζουν μεγάλο οικονομικό ενδιαφέρον για τον πολίτη και την αγορά. Τέλος, προβλέπεται ότι ο οφειλέτης δεν επιβαρύνεται με τις δαπάνες ανάθεσης της εντολής από τον δανειστή στην εταιρία.

Επιπλέον, στα πλαίσια διάκρισης και επιβολής των επιτρεπτών ορίων για τη νόμιμη δράση των εταιριών ενημέρωσης υποδείχθηκε η ανάγκη να απαγορευθεί ρητά στις ίδιες η εισπρακτική δραστηριότητα, όπως επίσης και η διενέργεια πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης, στις οποίες παρανόμως μέχρι σήμερα πολλές φορές προβαίνουν. Και αυτό διότι, οι πράξεις εκτέλεσεως αποτελούν νόμιμο περιορισμό του δικαιώματος στην προσωπικότητα του οφειλέτη και συνιστούν νομοθετημένη αποκλειστική δραστηριότητα και αρμοδιότητα των δικηγόρων και των δικαστικών επι-

μελητών, οι οποίοι δύνανται να την ασκούν με την ασφάλεια της ελεγχμένης επιστημονικής γνώσης και των ηθικών και νομικών δεσμών του λειτουργήματός τους.

Περαιτέρω, θεσμοθετούνται ειδικές υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν οι εταιρίες ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις, ώστε να διαθέτουν ένα σοβαρό και επαρκές υπόβαθρο λειτουργίας, ικανό να αιτιολογεί την όποια συμβολή τους στην περαιτέρω ανάπτυξη της αγοράς. Οι ελάχιστες νόμιμες προϋποθέσεις που τάσσει ο νομοθέτης είναι η διοικητική οργάνωση, το εκπαιδευμένο προσωπικό, η τεχνογνωσία και η διαφάνεια στο τρόπο επικοινωνίας με τους οφειλέτες που οφείλει να υιοθετεί μία εταιρία, η οποία δραστηριοποιείται στο συγκεκριμένο χώρο, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα και συμπεριφορές που υπερβαίνουν τα όρια της νομιμότητας.

Εισάγεται ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι εταιρίες οφείλουν να παρέχουν εγγράφως στον οφειλέτη, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την πρώτη προφορική όγληση, πλήρη και διαφανή αναλυτικά στοιχεία για το ύψος και την προέλευση της διεκδικούμενης οφειλής, κατά κεφάλαιο, τόκους, έξοδα και προσαυξήσεις, όπως αυτές έχουν καθορισθεί από τον δανειστή.

Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η εκ μέρους των προκειμένων εταιριών ανάληψη ενεργειών είσπραξης απαιτήσεων και αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς και η αόριστη προσαυξήση των οφειλών με «έξοδα είσπραξης», τα οποία εισπράττουν οι εταιρίες απευθείας από τον πελάτη, χωρίς να νομιμοποιούνται προς τούτο, με το δεδομένο ότι η συμβατική σχέση που υφίσταται συνδέει μόνο τις τελευταίες με τους δανειστές.

Επίσης, θεσμοθετείται ειδικό Μητρώο εγγραφής και καταχώρισης των υπό ρύθμιση εταιριών με στόχο την παρακολούθηση της σύννομης λειτουργίας αυτών και την καλύτερη εποπτεία της αγοράς. Με εξουσιοδοτική διάταξη δίνεται η δυνατότητα στον Υπουργό Ανάπτυξης να καθορίσει συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις, τους οποίους θα πρέπει να τηρούν οι εταιρίες ενημέρωσης, προκειμένου να εγγράφονται στο Μητρώο αυτό και να πιστοποιούνται. Η εν λόγω πιστοποίηση καθιερώνεται ως αναγκαία προϋπόθεση για την έναρξη λειτουργίας τους, ενώ ο Υπουργός Ανάπτυξης θα μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή του, να διαγράψει μία εταιρία, σε περίπτωση επίδειξης παραβατικής συμπεριφοράς, πράξη που θα συνεπάγεται αυτομάτως την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της.

Η πρόσβαση στο Μητρώο αυτό θα είναι ανέξοδη, ώστε ο καθένας να είναι σε θέση να πληροφορηθεί αν η εταιρία η οποία τον προσεγγίζει ανήκει στις πιστοποιημένες από το αρμόδιο υπουργείο εταιρίες ενημέρωσης. Με τις ρυθμίσεις αυτές επέρχεται καλύτερη εποπτεία αγοράς επί εταιριών που δραστηριοποιούνται κάτω από σοβαρές προδιαγραφές, διαθέτουν την τεχνογνωσία στο συγκεκριμένο τομέα και ενσωματώνουν, κατά την άσκηση της δραστηριότητάς τους, αρχές, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τις επιταγές της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων.

Επιπλέον, προς την κατεύθυνση αυστηρότερου ελέγχου του συγκεκριμένου κλάδου, προβλέπεται η σύσταση υπηρεσίας τήρησης Μητρώου, η οποία θα είναι καθ' ύλην αρμόδια για την τήρηση και διαχείριση του Μητρώου, την διαχείριση των υποβαλλόμενων καταγγελιών, τη διενέργεια των ελέγχων για την τήρηση της νομοθεσίας, την χορήγηση βεβαιώσεων εγγραφής των επίμαχων εταιριών και τέλος, την καταχώρηση των προβλεπομένων με τις διατάξεις του παρόντος διοικητικών κυρώσεων. Η υπηρεσία αυτή θα στελεχώνεται από έμπειρους υπάλληλους, οι οποίοι θα προέρχονται από τον στενό πυρήνα του δημόσιου τομέα και οι οποίοι διαθέτουν ανάλογη εμπειρία σε κλαδικούς ελέγχους. Με τον τρόπο αυτό επέρχεται συστηματοποίηση του ελέγχου της αγοράς και επιτυγχάνεται καλύτερη εποπτεία αυτής.

Ασφαλιστική δικλείδα ως προς την ενίσχυση της ασφάλειας των οφειλών αποτελούν ρυθμίσεις που αφορούν στη θεσμοθέτηση βασικών αρχών αναφορικά με τη διαχείριση προσωπικών δεδομένων από τις εν λόγω εταιρίες. Στα πλαίσια της διαφάνειας αλλά και της βέλτιστης προστασίας των οφειλετών οι τελευταίες, εφόσον καλούν για ρύθμιση ή διακανονισμό της οφειλής, προβαίνουν στην καταγραφή των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων με επιμέλειά τους, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν προηγουμένως ενημερώσει σχετικά τον οφειλέτη, τηρώντας πάντα τις διατάξεις της νομοθεσίας περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Ωστόσο, δεν επιτρέπεται η καταγραφή της συνομιλίας στην περίπτωση που οι εταιρίες καλούν τους οφειλέτες σε απλή ενημέρωση για την οφειλή. Για τη μεγαλύτερη ασφάλεια των οφειλετών, υπεύθυνος επεξεργασίας του αρχείου είναι ο δανειστής, ο οποίος μπορεί να αναθέσει την τήρησή του στην Εταιρία. Μάλιστα, στην περίπτωση αυτή, ο δανειστής υποχρεούται να ενημερώνει τον οφειλέτη για την επεξεργασία του αρχείου αυτού.

Η ρύθμιση αυτή στοχεύει στο να εκλείψουν αδικοπρακτικές συμπεριφορές, όπως εκβιασμοί, απειλές πολιτών κλπ, τις οποίες μετέρχονταν μέχρι σήμερα κάποιες από τις εταιρίες αυτές που δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο κλάδο αγοράς. Επίσης, οι δανειστές υποχρεούνται να διαβιβάζουν μόνο τα αναγκαία για την επικοινωνία στοιχεία των οφειλετών τους στις προκείμενες εταιρίες, ενώ απαγορεύεται ρητά η διαβίβαση στοιχείων, με ή χωρίς αντάλλαγμα, σε τρίτους που μπορούν να καταστήσουν τους δανειολήπτες αντικείμενα εκμετάλλευσης.

Ακόμα εισάγονται διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες οριοθετούνται οι ευθύνες των δανειστών, των εταιριών και των στελεχών αυτών έναντι των δανειοληπτών για παράβαση των κανόνων του προτεινόμενου νόμου. Επίσης, τίθεται ένα πλαίσιο κανόνων που πρέπει να διέπει τις συμβατικές σχέσεις δανειστών και εταιριών και αποσυνδέεται η αμοιβή των τελευταίων με την επιλογή συγκεκριμένου τρόπου αποπληρωμής εκ μέρους των οφειλετών, ώστε να αποκλείεται οποιαδήποτε ανάληψη σχετικής πρωτοβουλίας από τη διαμεσολαβήτρια εταιρία που θα είχε χαρακτήρα διαχείρισης κινδύνου με δεσμευτικές συνέπειες για το δανειστή (πιστωτικό ίδρυμα) και τον πελάτη - οφειλέτη.

Προς την κατεύθυνση της αυστηροποίησης ελέγχου των συγκεκριμένων εταιριών αλλά και για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του νόμου, γίνεται πρόβλεψη, με την επιφύλαξη ειδικότερων διατάξεων, για την επιβολή ειδικών διοικητικών κυρώσεων, αποτρεπτικού χαρακτήρα, σε περίπτωση διαπίστωσης παραβατικής συμπεριφοράς των εταιριών που emπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου, ανεξαρτήτως της διαγραφής τους από το Μητρώο. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις διαβαθμίζονται σύμφωνα και με την αρχή της αναλογικότητας, ανάλογα με την επίταση της παράβασης. Ειδικότερα, σε περίπτωση υποτροπής προβλέπονται αυστηρές κυρώσεις με διπλασιασμό του ανώτατου ορίου του προστίμου και δυνατότητα του Υπουργού Ανάπτυξης να διατάξει την προσωρινή ή και την οριστική διακοπή λειτουργίας της επιχείρησης.

Τέλος, εισάγονται ρυθμίσεις μεταβατικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις οποίες προβλέπεται ένα μεταβατικό στάδιο χρονικού διαστήματος δύο (2) μηνών από την ισχύ του προτεινόμενου νόμου, ώστε οι ήδη λειτουργούσες υπ' αυτήν την μορφή εταιρίες να προσαρμοστούν στις προϋποθέσεις και στους όρους που θέτουν οι παρούσες διατάξεις. Η πρόβλεψη ενός μέσου χρόνου προσαρμογής της λειτουργίας των εταιριών που ήδη υφίστανται και δραστηριοποιούνται στο συγκεκριμένο κλάδο αγοράς κρίθηκε αναγκαίος, ώστε να μην προκληθούν βίαιες αναταράξεις στην αγορά και διασαλευθεί η ασφάλεια των συναλλαγών. Σκοπός της προκειμένης ρύθμισης σε συνδυασμό με το σύνολο των διατάξεων του προτεινόμενου κειμένου νόμου είναι να ρυθμιστεί ο επίμαχος κλάδος αγοράς και να διαφυλαχθεί η ομαλότητα της συναλλακτικής δραστηριότητας της χώρας.

Υπό το πρίσμα αυτό το νομοσχέδιο φιλοδοξεί να θέσει τέλος σε ένα νοσηρό φαινόμενο επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσα από την έως σήμερα ανάπτυξη αθέμιτων εμπορικών πρακτικών κινούμενων στα όρια της νομιμότητας και πολλές φορές σε καταπάτηση θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών που προστατεύονται από το Σύνταγμα.

B. Επιγραμματικά οι ρυθμίσεις

Κατόπιν των ανωτέρω, οι βασικές ρυθμίσεις του νομοσχεδίου συνοψίζονται επιγραμματικά ως εξής:

- Απαγορεύεται ρητά η είσπραξη χρηματικών απαιτήσεων από τις υπό ρύθμιση εταιρίες. Οι εταιρίες αυτές ονομάζονται πλέον «εταιρίες ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις».
- Θεσπίζεται μία «μαύρη λίστα» αθέμιτων και παραπλανητικών πρακτικών.
- Δημιουργείται Μητρώο καταχώρισης και πιστοποίησης των εν λόγω εταιριών
- Θεσπίζονται προϋποθέσεις για τον αυστηρό έλεγχο της σχέσης των δανειστών που συμβάλλονται με τις υπό ρύθμιση εταιρίες, ώστε να υπάρχει σαφές πλαίσιο συνεργασίας αυτών, αλλά, και σαφής επιμερισμός των ευθυνών.

– Απαγορεύεται ρητά η όχληση των οφειλετών για χρέη που απορρέουν από παράνομες και καταχρηστικές ρήτρες, βάσει αμετάκλητων δικαστικών αποφάσεων, με σκοπό, αφενός, να τηρούνται όλα τα όρια νομιμότητας και να υπάρχει ασφάλεια δικαίου, αλλά και ομαλότητα στις διενεργούμενες συναλλαγές, αφετέρου, να αποφεύγεται η άσκοπη παρενόχληση και ο ψυχολογικός καταναγκασμός των οφειλετών για ποσά που στην ουσία δεν οφείλουν να καταβάλουν.

– Απαγορεύεται στις συγκεκριμένες εταιρίες να ενεργούν πράξεις, που κατά τον νόμο ασκούνται αποκλειστικά από δικηγόρους ή δικαστικούς επιμελητές.

– Απαγορεύεται ρητά η πρόσβαση σε αρχεία οικονομικής συμπεριφοράς, στην «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε» ή σε άλλα αρχεία για την διακρίβωση της πιστοληπτικής ικανότητας του οφειλέτη και του εγγυητή.

– Διασφαλίζεται το «τραπεζικό απόρρητο», ενώ απαγορεύεται η γνωστοποίηση των στοιχείων των οφειλετών σε τρίτους, ώστε να μην εξελίσσεται ανώμαλα η σχέση μεταξύ τράπεζας ή άλλης εταιρίας και οφειλέτη και να μη διοχετεύονται ουσιώδη στοιχεία οικονομικής συμπεριφοράς του τελευταίου σε τρίτα άσχετα πρόσωπα.

– Θεσμοθετείται η μαγνητοφώνηση - καταγραφή της συνομιλίας υπαλλήλων των προκειμένων εταιριών με οφειλέτες - καταναλωτές, σύμφωνα με τους κανόνες της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων, οι οποίοι οφείλουν να ενημερώνουν πλήρως τους τελευταίους για τα πλήρη στοιχεία και την ιδιότητά τους καθώς και τους σκοπούς επικοινωνίας.

Γ. Συμπέρασμα

Συμπερασματικά, κατόπιν των όσων αναπτύχθηκαν, σημειώνεται ότι η ανάγκη για ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας που θα θεράπευε το κενό νόμου στο καθεστώς λειτουργίας των φερόμενων έως σήμερα «εισπρακτικών» εταιριών υπήρξε αδήριτη. Η εκπόνηση του προτεινόμενου σχεδίου νόμου συνιστά το αποτέλεσμα εντατικών εργασιών ειδικής νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, η οποία συγκροτήθηκε για το σκοπό αυτό, ώστε με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις να τεθεί, πλέον, φραγμός στην καταχρηστική συχνά πρακτική των επίμαχων εταιριών και να δοθεί ένα τέλος στο νοσηρό φαινόμενο επιχειρηματικής δράσης μορφωμάτων κινούμενων, έως τώρα, στα όρια της νομιμότητας, που πολλές φορές είχαν σαν αποτέλεσμα την ακραία εκμετάλλευση του πολίτη - καταναλωτή.

Απώτερος σκοπός του νομοθέτη είναι η ενίσχυση εκείνου του είδους επιχειρηματικής δραστηριότητας που επιδεικνύει εμπράκτως σεβασμό στις βασικές αρχές δικαίου που θέτει ένα ευνομούμενο κράτος και υιοθετεί πρακτικές που δεν θίγουν τον σκληρό πυρήνα των ατομικών δικαιωμάτων του πολίτη.